

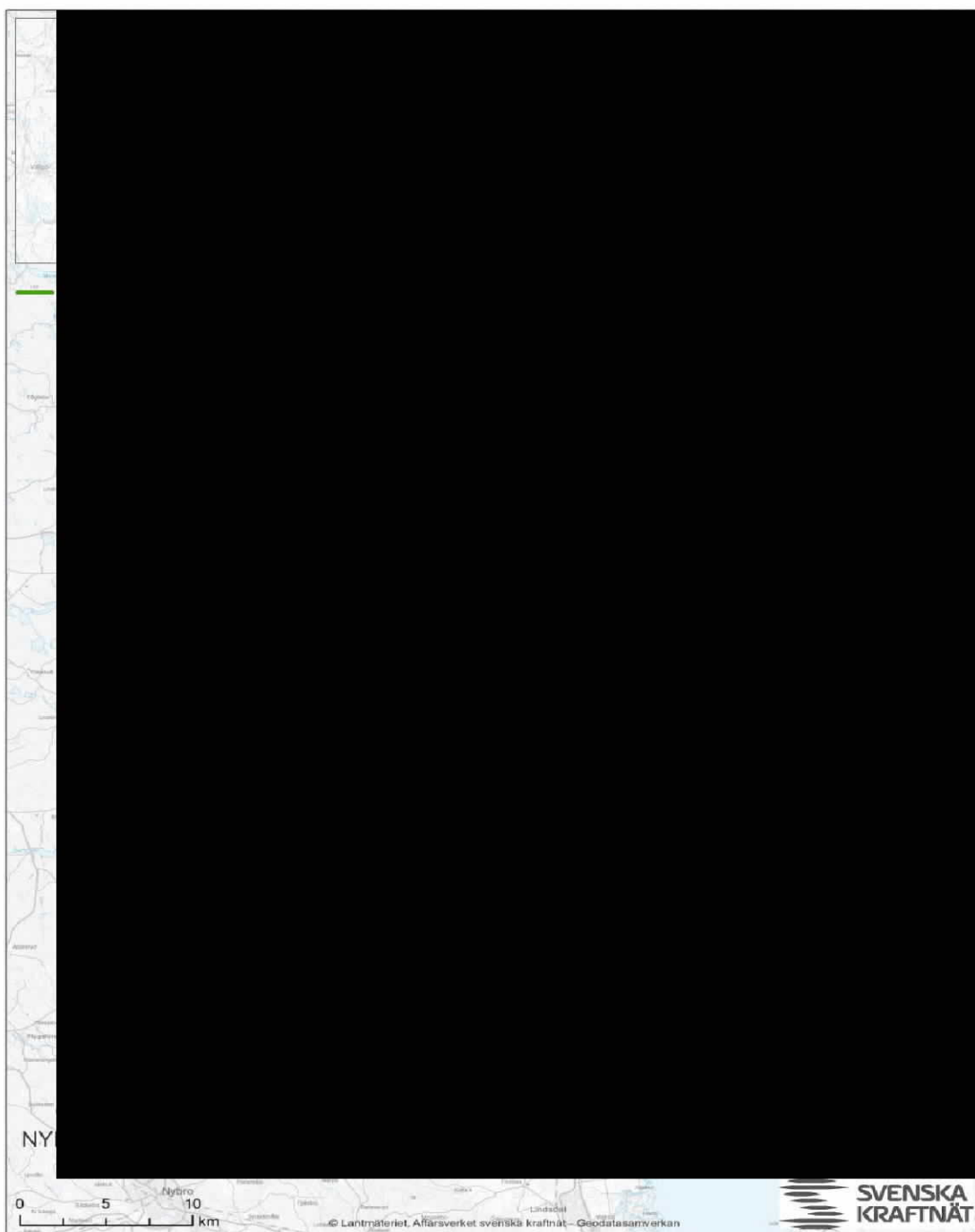
INVENTERING AV FISKGJUSE, EKHYDDAN - NYBRO

Bakgrund

Svenska kraftnät har ansökt om tillstånd för en ny luftledning mellan Ekhyddan och Nybro, i Kalmar län. Tidigare har naturvärdesinventering genomförts, men frågan om förekomst av fiskgjuse och havsörn längs ledningssträckan har sedan uppkommit. Förekomst av havsörn har utretts tidigare.

Detta PM redovisar huvudsakligen utförd inventering av fiskgjuse, men även några observationer av andra påträffade fågelarter redovisas.

Figur 2. Översiktsbild över hela ledningssträckan mellan Ekhyddan och Nybro, med de berörda markerade med blå punkter. Numreringen följer den ordning sjöarna redovisas nedan.

Metodik

Längs ledningssträcka ligger [redacted] (Figur 2), som vid kartstudie har bedömts ha potential att hysa häckande eller fiskande fiskgjuse. Samtliga dessa sjöar besöktes vid ett tillfälle under perioden 8 – 20 juli 2021, varvid fiskgjuse eftersöktes med hjälp

av kikare samt genom att lyssna efter tiggande ungar eller varnande vuxna fåglar. Varje stopp var så pass långt i tid så att även fåglar som varit iväg och fiskat i andra sjöar skulle hinna komma tillbaka. Vid större sjöar gjordes flera stopp, för att hela sjön skulle kunna genomsökas. Återbesök gjordes även vid en sjö, i syfte att följa upp en häckning. [REDACTED]

Under april 2021 har även utdrag från Artportalen gjorts, inom ett område upp till 1 000 m från kraftledningens sträckning. Det fanns inga rapporter i Artportalen som pekade på häckande fiskgjuse i någon [REDACTED] längs ledningssträckningen.

Allmänt om fiskgjusen

Fiskgjusen är uteslutande fiskätare och häckar normalt i större fiskrika sjöar, där den kan fiska i samma sjö som den häckar. Det är dock inte ovanligt att fågeln även flyger iväg för att fiska i andra närliggande sjöar och även boplatsen kan placeras långt från vatten. I närheten av boplatsen är fågeln ofta väldigt ljudlig och om det häckar fiskgjuse i en sjö avslöjar de sig normalt snabbt genom de vuxna fåglarnas varningsrop eller ungar som tigger efter mat.

Gjusen är en flyttfågel som flyttar till tropiska Afrika och den anländer tillbaka till sina häckningssjöar under första halvan av april. Honan lägger normalt sina ägg i slutet av april och dessa ruvas sedan i ungefär en månad, varför ungarna kläcks i slutet av maj. Ungarna blir flygfärdiga efter ca 8 veckor, vilket innebär ungefär slutet av juli. Under första tiden efter att ungarna blivit flygga uppehåller de sig i närheten av boet och matas då fortfarande av föräldrarna. Att förlägga inventeringen under juli månad innebär således att ungarna är kvar i boet och stora nog för att vara ljudliga och därför lätta att upptäcka. Även hos ett tidigt häckande par hade ungarna funnits kvar i anslutning till boet, under den period som inventeringen genomfördes.

Fiskgjusen upptas inte i rödlistan, utan anges där som livskraftig (LC). Däremot är arten upptagen i bilaga 1 till Fågeldirektivet. Antalet reproduktiva individer i landet skattas till ca 8200 fåglar. Det finns inga tecken på betydande populationsförändring. En viss ökning har skett de senaste 30 åren, med en stabil population de senaste 10 åren (Källa: Artfakta. SLU Artdatabanken).

Inventerare

Inventeringen genomfördes av följande personer:

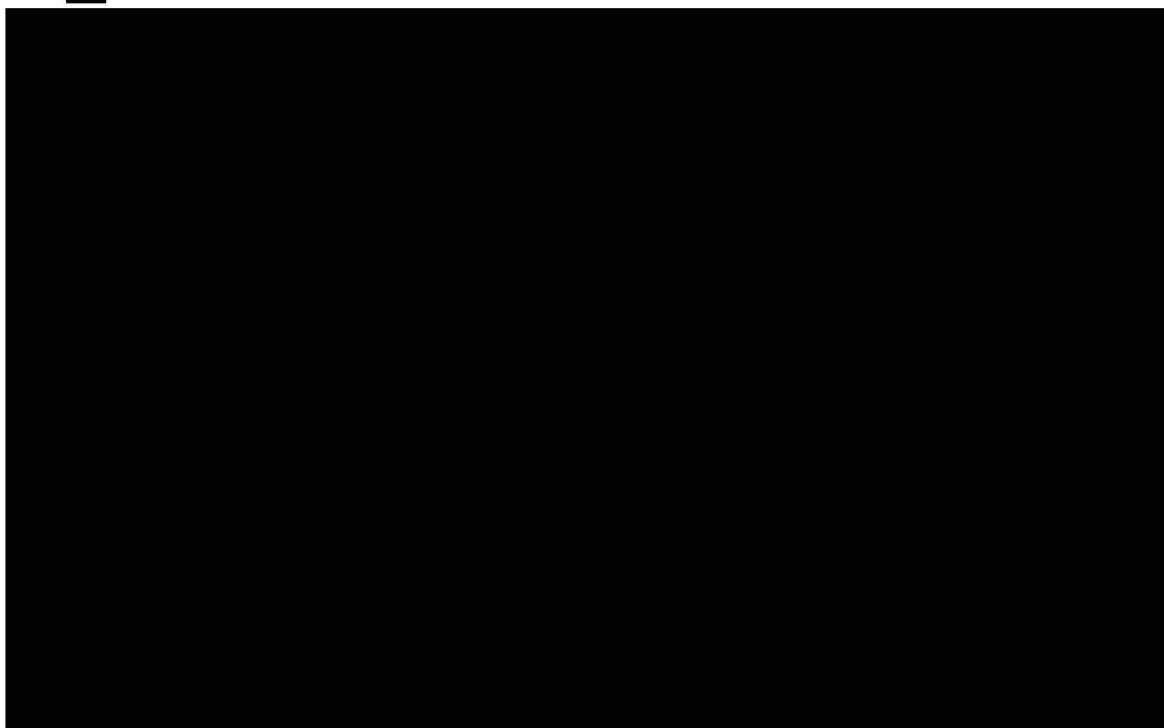
[REDACTED] Utbildad miljöingenjör och mycket aktiv fågelskådare sedan mitten av 70-talet. Författare av boken Sjöfågelguiden/Flight Identification of European Seabirds och före detta sekreterare i SOF:s Raritetskommitté. [REDACTED] har i över 20 år varit reseledare för naturresor genom bl.a. fågelresebyrån AviFauna, med utlandserfarenheter från många områden på norra halvklotet. [REDACTED] har även arbetat som ringmärkare, guide och sträckräknare i södra Israel. Författare av många artiklar i ornitologiska tidskrifter, samt jobbat med ringmärkning, sträckräkning och inventering i en lång rad olika projekt. Har som miljökonsult i WSP under 14 års tid deltagit i en många olika fågelinventeringar samt utfört påverkansbedömningar inför vitt skilda typer av etableringar och projekt.

[REDACTED] Utbildad miljövetare vid Högskolan i Halmstad. Har genomfört flera standardiserade fågelinventeringar genom standardrutter, nattfågeltaxering och

vinterfågelräkning via Svensk fågeltaxering. Styrelsemedlem för Smålands Ornitologiska Förening och är med i Kungsörnsgruppen som utför årliga inventeringar, uppföljningar och rapportering till Länsstyrelsen. Han har tidigare jobbat på statlig och kommunal myndighet med miljöbalks- och naturvårdsärenden. Nästan all ledig tid ägnas åt fåglar vilket gett en djupgående och bred ornitologisk kunskap. Inom WSP genomför Thomas årligen ett stort antal fågelinventeringar.

Resultat

Totalt [REDACTED] inventerats, vilka redovisas i Figur 2 ovan. Nedan redovisas besökta [REDACTED] från norr till söder. Respektive [REDACTED] lokalisering framgår av kartorna nedan samt i Figur 2 och för varje [REDACTED] redovisas inventeringsresultatet med avseende på fiskgjuse.

Figur 3. [REDACTED] Svart linje markerar planerad ledningssträckning, som avviker från den befintliga vid [REDACTED]. Befintlig ledningssträckning framgår med tunnare svart linje. Karta: Lantmäteriets Min Karta

[REDACTED]

Ingen fiskgjuse noterades. Dessa sjöar hänger samman och ingår i Viråns sjösystem. Sjöarna är relativt tätortsnära och med angränsande vägar, men saknar omfattande fritidsbebyggelse.

[REDACTED]

Ingen fiskgjuse noterades. En mindre sjö med omgivande skog, utan fritidsbebyggelse eller närliggande allmänna vägar.

Svart linje markerar planerad ledningssträckning, som helt sammanfaller med befintlig sträckning inom detta område. Karta: Lantmäteriets Min Karta

Ingen fiskgjuse noterades. Runt sjön ligger flera hus och det finns närliggande vägar.

Ingen fiskgjuse noterades. Västra delen av sjön gränsar till bebyggelse, med bryggor för fritidsbåtar. Det förekommer även närliggande vägar.

Ingen fiskgjuse noterades. Sjön saknar närliggande bebyggelse och vägar, vilket gör den mer svårtillgänglig och således mindre störningskänslig.

Ingen fiskgjuse noterades. Runt sjön förekommer enstaka bostadshus, samt vägar som ger tillträde till sjön.

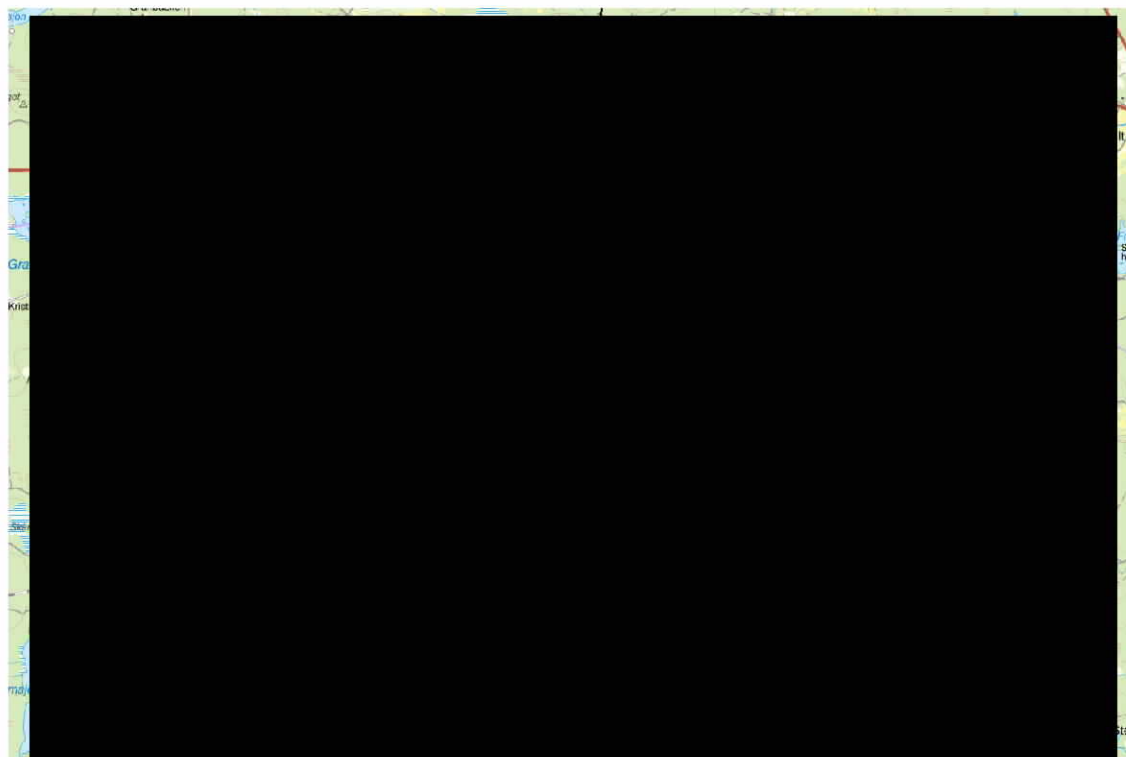
[REDACTED] Svart linje markerar planerad ledningssträckning, som helt sammanfaller med befintlig sträckning inom detta område. Karta: Lantmäteriets Min Karta

[REDACTED]
Ingen fiskgjuse noterades. En relativt stor sjö, omgiven av bebyggelse i alla riktningar. Flertalet bryggor för fritidsbåtar finns runt sjön och det förekommer även fritidsbebyggelse på sjöns öar.

[REDACTED]
Ingen fiskgjuse noterades. En sjö utan närliggande bebyggelse. Enstaka vägar förekommer runt sjön.

[REDACTED]
I sjön påträffades ett adult par fiskgjuse på bo, med boplatsen på [REDACTED] ca 720 m öster om den befintliga kraftledningen [REDACTED]

Inga ungar noterades, vilket vid första besöket tolkades att de fortfarande var ganska små. Men även vid ett uppföljande besök en dryg vecka senare noterades samma sak. De vuxna fåglarna uppehåller sig runt boet och varnar, men det syns inga ungar i boet. Kanske en misslyckad häckning, där föräldrarna ännu hänger kvar? I framförallt sjöns östra delar förekommer bebyggelse och bryggor för fritidsbåtar och det var mycket aktivitet med båtar och fritidsfiskare, så en tämligen störningskänslig boplats.

[REDACTED] Svart linje markerar planerad ledningssträckning, som helt sammanfaller med befintlig sträckning inom detta område. Karta: Lantmäteriets Min Karta

[REDACTED]
Fiskgjuse observerades, fast på ca 4-5 km håll åt sydväst. Fågeln bedömdes gå ner i sjön Skiren, som ligger utanför undersökningsområdet. Sjön saknar bebyggelse, men är utpekad som fiskesjö, med många bryggor samt grillplatser, vindskydd och stigar runt sjön.

[REDACTED]
Ingen fiskgjuse noterades. Sjön ligger tämligen svårtillgängligt, utan närliggande allmänna vägar.

[REDACTED]
Ingen fiskgjuse noterades. Sjön ligger relativt nära ett samhälle, men saknar ändå bebyggelse och närliggande vägar.

Svart linje markerar planerad ledningssträckning, som helt sammanfaller med befintlig sträckning inom detta område. Karta: Lantmäteriets Min Karta

Ingen fiskgjuse noterades. Det förekommer mycket fritidsbebyggelse runt sjön och en närliggande större väg.

Ingen fiskgjuse noterades. Mycket fritidsbebyggelse, både runt sjön och mitt i sjön, samt fritidsbåtar och badplats.

Helt igenväxt med täta och ogenomträngliga videbuskage, varför ingen vattenyta ens kunde ses. Således ingen sjö som passar fiskgjuse och ingen fiskgjuse noterades heller.

Svart linje markerar planerad ledningssträckning, som helt sammanfaller med befintlig sträckning inom detta område. Karta: Lantmäteriets Min Karta

En stor sjö, men endast sjöns norra och nordvästra del bedöms beröras. Inventeringen utfördes därför vid två olika platser i sjöns norra delar. Ingen fiskgjuse noterades, trots att sjön kan tyckas passa arten. Men det är tätt med fritidsbebyggelse och mycket båtar i sjön, som utgör störningar.

Ingen fiskgjuse noterades. Två sammanhängande sjöar, som bägge besöktes. Ligger relativt otillgängligt, utan närliggande bebyggelse eller farbara vägar.

Ingen fiskgjuse noterades. Sjön ligger svårtillgängligt till, utan närliggande bebyggelse, vägar eller stigar.

Svart linje markerar planerad ledningssträckning, som har en östligare sträckning och därmed avviker från befintlig ledningssträckning inom detta område. Befintlig ledningssträcka framgår med tunnare svart linje. Karta: Lantmäteriets Min Karta

Sjö 19: Lille Skäresjö

Ingen fiskgjuse noterades. En mindre göl, utan bebyggelse och med endast små skogsvägar i närheten.

Sjö 20: Hinsaryd göl

Ingen fiskgjuse noterades. Men det är en relativt tätortsnära göl, med bl.a. GC-väg över nordöstra delen av sjön som bedöms kunna medföra störning.

Sjö 21: Millemålasjön

Ingen fiskgjuse noterades. En mindre göl utan bebyggelse eller närliggande vägar.

Sammanfattning fiskgjuse

Under inventeringen konstaterades häckande fiskgjuse vid endast en av de inventerade sjöarna, vid sjön Smälten. Ytterligare någon gjuse sågs, men utan att bedömts häcka i de berörda sjöarna.

Vid ett [redacted] fanns gott om strandnära fritidsbebyggelse, mycket rörligt friluftsliv och fritidsbåtar. Det är sannolikt att fiskgjusen undviker att häcka i sådana sjöar, då risken för störningar är påtaglig eftersom boet oftast placeras nära strandkanten. Arten anses vara känslig för störning, särskilt under ruvningstiden (ca maj) då även det rörliga friluftslivet kan vara omfattande. Störst problem uppstår just när människor uppehåller sig längre stunder i boets direkta närhet, under perioden 1 april–1 augusti (Källa: Artfakta. SLU Artdatabanken).

Sammanfattat hyser de [redacted] inte mycket fiskgjuse, då störningar från friluftsliv och bebyggelse bedöms påtagligt. Med all sannolikhet medger sådan störning en betydligt större negativ påverkan på fiskgjusen än vad en kraftledning medför.

Några övriga observationer av intresse

I samband med inventeringen påträffades även några andra fågelarter av intresse, vilka redovisas nedan.

Storlom

Noterades med 1 par [redacted] 1 par med stor unge [redacted] 1 par [redacted] och 1 par [redacted]

Havsörn

En havsörn observerades från St. Hällesjö (sjö 10), på ca 4-5 km håll åt sydväst. Fågeln bedömdes dock uppehålla sig vid sjön [redacted] som ligger utanför undersökningsområdet. Ett adult par noterades [redacted], vilka bedömdes födosöka över sjön för att sedan dra iväg på hög höjd åt nordost. Slutligen noterades en adult fågel som lyfte från en större gran på nordöstra sidan av [redacted]

Havsörn har redan utretts tidigare och länsstyrelsen har bedömt att arten inte påverkas av planerad kraftledning. Observationerna tas ändå med här.

Bivråk

Noterades med 1 ex Stor-Brå (sjö 7), 1 spelande [redacted] ett par söder om [redacted] samt 1 ex vid [redacted]

Lärkfalk

1 ex Stor-Brå [redacted] samt 1 ex Hummelsgölarna [redacted]